

Στις αρχές Μαΐου του 1821, ο Τουρκαλβανός στρατηγός Ομέρ Βρυώνης είχε κάθε λόγο να είναι ευχαριστημένος. Είχε έγκαιρα εγκαταλείψει τον Αλή Πασά, ήταν έμπιστος του σουλτάνου και μάλλον εύκολα ξεμπέρδεψε με τους Έλληνες στην Αλαμάνα. Η φιλοσοφία του ήταν απλή: Καλύτερα να εξαγοράσεις τον εχθρό, παρά να πολεμάς εναντίον του. Με τον Αθανάσιο Διάκο απέτυχε. Όμως, να που η τύχη του χαμογελούσε. Μόλις τον είχαν πληροφορήσει πως ανάμεσα στους αρχηγούς των επαναστατών υπήρχε κι ένας παιδικός του φίλος: Ο Οδυσσέας Ανδρούτσος που στρατοπέδευε στη Γραβιά. Του έγραψε από τη Λαμία ότι θα πάει να τον συναντήσει: «Έλα μαζί μου και θα σου ξαναδώσω όλα τα αρματολίκια της Ανατολικής Στερεάς», του έλεγε...

Μετά το θάνατο του Αθανάσιου Διάκου, στις 23 Απριλίου 1821, ο Ομέρ Βρυώνης κι ο Κιοσέ Μεχμέτ γύρισαν και στη Λαμία. Διωγμένοι από τους Τούρκους, οι οπλαρχηγοί Πανουργιάς και Διοβουνιώτης, έσπευσαν στη Γραβιά να συναντήσουν τον Ανδρούτσο. Αυτός τους διάβασε το γράμμα του Ομέρ Βρυώνη. Πρότεινε να οχυρωθούν στο χάνι και να προσπαθήσουν να κρατήσουν τους Τουρκαλβανούς. Πανουργιάς και Διοβουνιώτης διαφώνησαν: Αν έχαναν τη μάχη, δεν θα μπορούσαν να ξεφύγουν. Άλλωστε, το χάνι κάθε άλλο παρά οχυρό μπορούσε να το πει κανείς...

Ανδρούτσος και οπλαρχηγοί διαφωνούσαν ακόμη, όταν, στις 7 Μαΐου, τους ήρθαν τα χαμπέρια: Ο Ομέρ Βρυώνης ξεκίνησε από τη Λαμία με 9.000 Τουρκαλβανούς και κατεύθυνση τη Γραβιά. Είχε αφήσει τον Κιοσέ Μεχμέτ με αξιόλογη δύναμη στη Μπουδουνίτσα, να φυλάει τα νώτα. Το πράγμα δεν έπαιρνε άλλη αναβολή. Συμφώνησαν να συγκεράσουν τις απόψεις: Ο Πανουργιάς κι ο Διοβουνιώτης έπιασαν το αριστερό του δρόμου. Ο έμπιστος του Ανδρούτσου, Χρήστος Σουλιώτης, έπιασε το δεξιό. Ο Οδυσσέας μπήκε στο χάνι. Τον ακολούθησαν 120. Ανάμεσά τους, οι Γκούρας, Αγγελής Γοβγίνας, Κομνάς Τράκας, Παπαντρέας Κοκκοβιστιανός. Επισκέυασαν πρόχειρα το χάνι, άνοιξαν πολεμίστρες, στερέωσαν τις πόρτες.

Πρωί, 8 Μαΐου 1821, φάνηκαν οι Τούρκοι. Ο Ομέρ Βρυώνης ακολούθησε την τακτική, που εφάρμοσε στην Αλαμάνα: Χώρισε το στρατό του στα τρία και χτύπησε διαδοχικά τους οχυρωμένους στα αριστερά κι αυτούς στα δεξιά του δρόμου. Τους σκόρπισε. Το κεντρικό τμήμα στάθηκε μπροστά στο χάνι. Ο Ομέρ Βρυώνης έστειλε ένα δερβίση να πει του Ανδρούτσου να βγει, να κουβεντιάσουν. Ήταν φίλοι! Ο Οδυσσέας σήκωσε το όπλο, σημάδεψε, πυροβόλησε. Ο δερβίσης έπεσε νεκρός. Ταυτόχρονα, μια ομοβροντία από το χάνι έπεισε τον Τουρκαλβανό πως έπρεπε να δώσει μάχη, αν ήθελε να περάσει. Σχεδόν αμέσως εκδηλώθηκε η επίθεση. Αποκρούστηκε εύκολα. Ο Ομέρ Βρυώνης μελέτησε την κατάσταση κι

έστειλε τους Τουρκαλβανούς το μεσημέρι να χτυπήσουν ξαφνικά το χάνι. Αποκρούστηκαν και πάλι. Ως να βραδιάσει, οι επιθέσεις διαδέχονταν η μια την άλλη. Μπροστά στο χάνι, πάνω από τριακόσιοι οι νεκροί και κάπου εξακόσιοι τραυματίες προβληματίζαν τον Ομέρ Βρυώνη. Το χάνι δεν έπεφτε. Έστειλε να φέρουν κανόνια από τη Λαμία...

Είχε νυχτώσει, όταν κόπασαν οι μάχες. Οι Έλληνες, μέσα στο χάνι, μετρήθηκαν. Είχαν έξι νεκρούς. Ο Ανδρούτσος δεν το ρισκάρει. Αν ήταν στη θέση του Ομέρ Βρυώνη, θα έφερνε κανόνια από τη Λαμία να συμπαραλιάσει το χάνι. Άρα, αυτό θα έκανε κι ο παλιός του φίλος. Αποφάσισε να φύγουν μέσα από τις γραμμές του εχθρού. Μαύρο σκοτάδι κάλυπτε την περιοχή. Ο Γκούρας βγήκε πρώτος. Ακολούθησαν οι άλλοι. Τελευταίος βγήκε ο Ανδρούτσος. Χάθηκαν μέσα στη νύχτα, χωρίς να τους αντιληφθεί κανείς. Το πρωί, ο Ομέρ Βρυώνης κατάλαβε τι είχε γίνει, όταν παραξενεύτηκε που κανένας δεν απαντούσε στους πυροβολισμούς. Ήταν, όμως, αργά να κάνει ο,τιδήποτε.

Ο Ομέρ Βρυώνης μάθαινε πως τα πράγματα δεν ήταν τόσο απλά όσο φάνηκαν στην αρχή. Μια χούφτα Έλληνες τον σταμάτησαν και του προκάλεσαν απώλειες 300 νεκρούς και 600 τραυματίες. Δεν μπορούσε να προχωρήσει στην Πελοπόννησο αφήνοντας ανοιχτές πληγές στη Στερεά. Έμαθε πως τα γυναικόπαιδα των Ελλήνων βρίσκονταν στα Βλαχοχώρια της Γκιώνας. Πήρε 3.000 άντρες και κίνησε κατά κει. Στον Αετό, τον πρόλαβε ο Γκούρας. Έπεσε πάνω του και πετσόκοψε το στρατό του. Ο Ομέρ Βρυώνης αναγκάστηκε να υποχωρήσει στη Μπουδουνίτσα όπου τον περίμενε ο Κιοσέ Μεχμέτ. Το σχέδιο να καταλάβει τα Σάλωνα και να περάσει, από το Γαλαξίδι, στην Αχαΐα ματαιώθηκε. Προτεραιότητα αποκτούσε το ξεκαθάρισμα της Στερεάς. Ο Οδυσσέας Ανδρούτσος και 120 Έλληνες κατάφεραν να σώσουν την επανάσταση στο Μοριά...

(τελευταία επεξεργασία, 7 Μαΐου 2021)